

UO‘T: 633.51:631.542.25(575.15)

Qoraboyev Turg‘unali Abdujalilovich,
Termiz davlat muhandislik va
agrotekhnologiyalar universiteti assistent
o‘qituvchisi;

turgun.qoraboyev88@gmail.com

Tel: (+99)-899-213-00-88

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2066-193X>

“BAHORGI EKILGAN
SABZAVOT EKINLARIDAN
BO‘SHAGAN MAYDONLARGA
TAKRORIY G‘O‘ZA
EKISHNING
MAHSULDORLIGIGA
TA‘SIRI”

«ВЛИЯНИЕ ПОВТОРНОГО
ПОСЕВА ХЛОПЧАТНИКА
НА УРОЖАЙНОСТЬ НА
ПЛОЩАДЯХ,
ОСВОБОДИВШИХСЯ
ПОСЛЕ ВЕСЕННИХ
ОВОЩНЫХ КУЛЬТУР»

*Карабоев Тургунали
Абдужалилович,*

Ассистент-преподаватель
Термезского государственного
университета инженерии и
агротехнологий.

turgun.qoraboyev88@gmail.com

Tel: (+99)-899-213-00-88

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2066-193X>

Qoraboyev Turgunali Abdujalilovich,

Assistant Lecturer at Termez State
University of Engineering and
Agrotechnologies

turgun.qoraboyev88@gmail.com

Tel: (+99)-899-213-00-88

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2066-193X>

Johonov Salohiddin G‘anisher o‘g‘li
Termiz davlat muhandislik va
agrotekhnologiyalar universiteti tayanch
doktoranti;

salohiddinjahonov097@gmail.com

Tel: (+99)-893-634-09-04

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5213-0410>

*Джохонов Салохиддин
Ганишиерович,*

Аспирант Термезского
государственного университета
инженерии и агротехнологии.

salohiddinjahonov097@gmail.com

Tel: (+99)-893-634-09-04

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5213-0410>

“THE EFFECT OF REPEATED
COTTON PLANTING ON
PRODUCTIVITY IN AREAS
VACATED AFTER SPRING
VEGETABLE CROPS”

Jokhonov Salokhiddin Ganisher ugli

PhD student at Termez State
University of Engineering and
Agrotechnology

salohiddinjahonov097@gmail.com

Tel: (+99)-893-634-09-04

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5213-0410>

Allayorov O'ral Soat o'g'li

Termiz davlat muhandislik va
agrotexnologiyalar universiteti tayanch
doktoranti;

uralallayorov95@gmail.com

Tel: (+99)-888-493-95-95

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5038-094X>

Аллаёров Урал Соатович,

Аспирант Термезского
государственного университета
инженерии и агротехнологии

uralallayorov95@gmail.com

Tel: (+99)-888-493-95-95

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5038-094X>

Allayorov Ural Soat ugli,

PhD student at Termez State University
of Engineering and Agrotechnology.

uralallayorov95@gmail.com

Tel: (+99)-888-493-95-95

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5038-094X>

Annotatsiya. Bahorgi muddatda ekilgan osh lavlagi, rediska va kashnichni belgilab olingan tariba tizimi bo'yicha mineral o'g'itlar bilan kichik me'yorlarda oziqlantirib parvarishlangan maydonga takroriy g'o'za ekilganda, hosildorlik 20,9-23,4 s/gani, yuqori o'g'it me'yorlari qo'llanilib parvarishlangan osh lavlagi, rediska va kashnichdan bo'shagan maydonlarga takroriy g'o'za ekilib parvarishlanganda unib chiqishi, o'sishi, rivojlanishi, barg sathi va quruq massa to'plashi jadallashib 23,5-27,0 s/ga paxta hosili olindi. Tajribada nisbatan yuqoriroq mahsuldorlik bahorgi muddatda kashnich mineral o'g'itlar bilan N60; P90; K50; kg/ga me'yorlarda qo'llanilib parvarishlanganda bo'yi 48,2 sm, hosil bo'g'ini 13,7 dona, ko'saklar soni 11,4 dona, shundan ochilgani 21,1% hamda 27,0 s/gani tashkil etdi.

Kalit so'zlar: Bahorgi sabzavot, lavlagi, rediska, kashnich, takroriy g'o'za, unib chiqish, o'sish, rivojlanish, barg sathi, quruq massa, paxta hosili.

Kirish. Jahon miqyosida aholining oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda agrar sohaning o'rni va ahamiyati kundan-kunga oshib bormoqda. Jumladan, mamlakatimizda ham mavjud resurs va imkoniyatlardan oqilona foydalanib, aholini qishloq xo'jalik mahsulotlari bilan kafolatli ta'minlash hosildorlik va manfaatdorlikni yanada oshirish, sohaga ilm fan yutuqlari hamda zamonaviy yondashuvlarni joriy etish dolzarb masaladir.

Dunyo aholisi uchun g'oz muhim iqtisodiy ekin hisoblanadi. Ekish vaqti va usullari hosil va sifatiga muhim ta'sir ko'rsatadi. Iqlim sharoiti va nav xususiyatlari g'oz ekish vaqti va joyiga ta'sir qiladi.

Respublikamizning janubiy hududi Surxondaryo viloyati sharoitida yil davomida faol haroratlar yig'indisi (10°C dan yuqori) $4500\text{--}5000^{\circ}\text{C}$ ni tashkil etadi, bu davrda ko'plab ekinlarni ikki-uch marta yetishtirish imkonini beradi. Surxondaryo viloyatida kuzgi bug'doy hosili yig'ishtirib olingandan keyin 130-140 kun sovuq bo'lmaydigan davr bo'lib, bu davrda o'simliklar uchun ijobiy haroratlar $2400\text{--}3200^{\circ}\text{C}$ ni tashkil qiladi. Bahorgi sabzavot ekinlaridan rediska, kashnich, osh lavlagi erta pishib, may-iyun oylarida maydoni bo'shatiladi. Bu davrda harorat barqaror bo'lib, g'oz kabi issiqsevar ekinlarni takroriy ekishga yetarli sharoit mavjud bo'ladi.

Xorijda va mamlakatimizda qishloq xo'jaligida takroriy ekinlar ekish va undan yuqori hosil yetishtirish bo'yicha yetarlicha tajribalar to'plangan. Bunda, dehqonlarimiz vegetatsiya davri qisqa bo'lgan ekinlarni qaysi muddatda ekish mumkinligi bo'yicha tajribaga ega. Lekin, qaysi bahorgi sabzavot ekinlaridan keyin g'oz ekib yuqori hosil yetishtirish mumkinligi bo'yicha tadqiqotlar etarlicha emas.

ADABIYOTLAR TAHLILI.

O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligi masalasidan keyin paxtaga ajratiladigan sug'oriladigan maydonlar qisqartirildi, kuzgi bug'doy maydonlari ko'paytirildi. Kuzgi bug'doydan bo'shagan maydonlarga ikkinchi hosil yetishtirish imkonini paydo bo'ldi. Ikkinchi ekinlar eng daromadli hisoblanadi va shuning uchun fermerlar bu ikkinchi ekin uchun etishtirilgan maydonni maksimal darajada oshirishga harakat qilishdi [Platonov, Alexander; Wegerich, Kai; Kazbekov, Jusipbek, Kabilov, Firdavs. 2014].

K.M.Tadjiyev, F.Sattorov [2011] tajribada kuzgi bug'doydan bo'shagan maydonlarga takroriy ekilgan g'ozadan ertaki yuqori va sifatli hosil olishda Oksigumat stimulyatorini turli me'yorlarda qo'llab ijobiy natijalarga erishilgan.

M.Tadjiev, K.M.Tadjiev [2012] tajribalarida oraliq va siderat ekinlari ekilgan dalaga g'oz ekib parvarishlanganda g'ozaning o'sishi, rivojlanishi va ko'saklar ochilishi tezlashib, paxta hosili 3-5 sentnergacha oshganligi aniqlangan.

M.Tadjiev, K.M.Tadjiev [2014] tadqiqotlarida kuzgi bug'doydan keyin ekilgan takroriy, oraliq va siderat ekinlari so'ng g'oz ekilganda paxta tolasi va urug'lik chigit sifatiga yaxshilanganligi aniqlangan.

Iqlim g'ozaning o'sishi va rivojlanishining asosiy omili hisoblanadi. Harorat paxta rivojlanishining turli hodisalarining muhim nazoratchisi hisoblanadi. G'ozaning o'sishi va rivojlanishi uchun qayd etilgan asosiy haroratlar minimal harorat uchun 12 dan 15°C gacha va optimal harorat uchun 20 dan 35°C gacha [Shlenker, V. et. al. 2009; Roberts, MJ, et. al. 1997; Pan, X.; Chjan, L 2015].

Kuzgi bug'doydan bo'shagan maydonlarga takroriy ekilgan g'ozaga "Oksigumat" stimulyatori bilan shonalashda 0,5 l/ga va gullashda 0,5 l/ga meyorida ishlov berilganda o'sishi, rivojlanishi yaxshilanib, paxta hosili 3,1 s/ga oshishi aniqlangan [SH.X.Abdualimov, K.M.Tadjiev, 2022].

Fosforli va kaliyli o'g'itlar o'simlik to'qimalarida hujayra qobiqlarining qattiqlashishiga, tarkibida suv miqdorining kamayishiga va o'simlik to'qimalarini rivojlanishi, ildiz qismini baquvvat bo'lishiga olib keladi [Xudoyqulov A.M., Anorbaev A.R., Po'latov O.A., 2017].

Sh.X.Abdualimov, K.M.Tadjiev [2022] izlanishlarida takroriy ekilgan g'ozaga shonalash va gullash davrida 0,5 l/ga me'yorida Oksigumat stimulyatori qo'llanganda g'ozaning quruq vazni oshganligi, ya'ni quruq vaznning oshishi g'ozaning generativ organlar salmog'i hisobiga bo'lganligi aniqlangan.

Sh.X.Abdualimov, K.M.Tadjiev [2024] tajribalarida nakroriy ekilgan go'zaga o'suv davrida Oksigumat stimulyatori bilan ishlov berilganda nazorat variantga nisbatan g'ozaning barglar soni va yuzasi oshganligi aniqlangan.

Barg sathi maydoni ko'chat qalinligiga bevosita bog'liq bo'lib, bu ko'rsatkichlar gektar hisobiga chiqarilganda o'z aksini topadi. Ya'ni bitta o'simlik hisobida barg sathi ko'chat kam qoldirilgan maydonlarda yuqori bo'lgan bo'lsa, gektar hisobiga chiqarilganda aksincha ko'chat ko'proq qoldirilgan maydonlarda barg sathining yuqori bo'lganligi kuzatildi [S.Nigmatova, N.Boboyeva 2022].

Materiallar va uslublar. Dala tajribasida kuzatishlar, hisoblash va tahlillar "Dala tajribalarini o'tkazish uslublari" O'zPITI uslubiy qo'llanmasiga amal qilingan holda olib borildi. Tajriba dalasi tuprog'i tarkibidagi gumus miqdori I.V.Tyurin, umumiy azot va fosfor I.M.Malseva va L.I.Gritsenko uslubida, harakatchan fosfor B.P.Machigin va almashinuvchan kaliy P.V.Protasov uslubida aniqlandi. Tajribada olingan ma'lumotlarga B.A.Dospexov uslubida bo'yicha matematik statistik ishlov berildi.

TADQIQOT NATIJALARI.

Tajribada bahorgi sabzavot ekinlaridan bo'shagan maydonlarga g'ozaga ekilib parvarishlandi. Bahorgi osh lavlagi mineral o'g'itlar bilan N150; P150; K75 kg/ga va N175; P175; K90 kg/ga, rediska mineral o'g'itlar bilan N120; P140; K90 kg/ga va N140; P160; K100 kg/ga, kashnich mineral o'g'itlar bilan N50; P80; K40 kg/ga va N60; P90; K50 kg/ga me'yorlarda oziqlantirib parvarishlangan maydonga g'ozaga ekilib tadqiqotlar o'tkazildi.

O'tkazilgan tajribada bahorgi sabzavot ekinlaridan bo'shagan maydonlarga g'ozaga ekishning unib chiqishi ta'siri o'rganildi.

Tajribada bahorgi muddatda ekilgan osh lavlagi (N150; P150; K75 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'ozaga ekilganda nihollarni unib chiqishi 74,3%ni tashkil qilgan bo'lsa, bahorgi ekilgan osh lavlagi (N175; P175; K90 kg/ga) parvarishlangandanihollarni unib chiqishi 75,8% bo'lib, 1,5% nihollar ko'p unib chiqdi.

Bahorgi ekilgan rediska (N120; P140; K90 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'ozaga ekilganda nihollarni unib chiqishi 78,0% bo'lgan bo'lsa, bahorgi ekilgan rediska (N140; P160; K100 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'ozaga ekilganda nihollarni unib chiqishi 77,8% bo'lib, 0,2% kam bo'lganligi aniqlandi.

Bahorgi ekilgan kashnich (N50; P80; K40 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'ozaga ekilganda nihollarni unib chiqishi 79,0% bo'lgan bo'lsa, bahorgi ekilgan kashnich (N60; P90; K50 kg/ga)

parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda 79,3% nihollar unib chiqib 0,3% ko'p bo'lganligi aniqlandi.

Shuningdek tajribada takroriy ekilgan g'oz'zaning quruq vazni shonalash, gullash va o'suv davri oxirida aniqlandi.

Bahorgi muddatda ekilgan osh lavlagi mineral o'g'itlar bilan N150; P150; K75 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda quruq vazni shonalash davrida 10,9 gr., gullash davrida 23,9 gr., o'suv davri oxirida 64,5 gr.ni tashkil qilgan bo'lsa, osh lavlagi mineral o'g'itlar bilan N175; P175; K90 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda shonalash davrida 11,1 gr., gullash davrida 24,8 gr., o'suv davri oxirida 71,1 gr. bo'lganligi aniqlandi va mineral o'g'itlar bilan N150; P150; K75 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlanganga nisbatan, shonalash davrida 0,2 gr., gullash davrida 0,9 gr., o'suv davri oxirida 5,6 gr. ko'p bo'lganligi aniqlandi.

Bahorgi ekilgan rediska mineral o'g'itlar bilan N120; P140; K90 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda shonalash davrida 11,1 gr., gullash davrida 24,8 gr., o'suv davri oxirida 71,1 gr. bo'lgan bo'lsa, rediska mineral o'g'itlar bilan N140; P160; K100 kg/ga oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda shonalash davrida 11,3 gr., gullash davrida 25,7 gr., o'suv davri oxirida 81,2 gr.ni tashkil qildi. Bunda, Bahorgi ekilgan rediska mineral o'g'itlar bilan N120; P140; K90 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganga nisbatan, mineral o'g'itlar bilan N140; P160; K100 kg/ga oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda bo'yi shonalash davrida 0,2 gr., gullash davrida 0,9 gr., o'suv davri oxirida 10,1 gr.ga ko'p quruq modda to'pladi.

Bahorgi ekilgan kashnich mineral o'g'itlar bilan N50; P80; K40 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda shonalash davrida 11,0 gr., gullash davrida 24,4 gr., o'suv davri oxirida 77,6 gr. bo'lgan bo'lsa, kashnich mineral o'g'itlar bilan N60; P90; K50 kg/ga oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda shonalash davrida 11,4 gr., gullash davrida 26,1 gr., o'suv davri oxirida 87,8 gr.ni tashkil qildi. Bunda, bahorgi ekilgan kashnich mineral o'g'itlar bilan N50; P80; K40 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganga nisbatan, mineral o'g'itlar bilan N60; P90; K50 kg/ga oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda shonalash davrida 0,4 gr., gullash davrida 1,7 gr., o'suv davri oxirida 10,2 gr.ga ko'p organik modda to'plaganligi aniqlandi.

Qo'shimcha ravishda tajribada takroriy ekilgan g'oz'zaning barg yuzasiga ta'siri shonalash, gullash va o'suv davri oxirida aniqlandi.

Bahorgi muddatda ekilgan osh lavlagi mineral o'g'itlar bilan N150; P150; K75 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda barg yuzasi shonalash davrida 107,7 sm², gullash davrida 879,09 sm², o'suv davri oxirida 1597,8 sm² ni tashkil qilgan bo'lsa, osh lavlagi mineral o'g'itlar bilan N175; P175; K90 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda barg yuzasi shonalash davrida 136,8 sm², gullash davrida 916,76 sm², o'suv davri oxirida 1696,3 sm² bo'lganligi aniqlandi va mineral o'g'itlar bilan N150; P150; K75 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlanganga nisbatan, barg yuzasi shonalash davrida 29,1 sm², gullash davrida 37,67 sm², o'suv davri oxirida 98,5 sm² ga ko'p bo'lganligi aniqlandi.

Bahorgi muddatda ekilgan Redeska mineral o'g'itlar bilan N120; P140; K90; kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'oz'za ekilganda barg yuzasi shonalash davrida 138,6 sm², gullash davrida 878,54 sm², o'suv davri oxirida 1688,7 sm² ni tashkil qilgan bo'lsa,

redeska mineral o'g'itlar bilan N140; P160; K100; kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda barg yuzasi shonalash davrida 163,7 sm², gullash davrida 945,7 sm², o'suv davri oxirida 1832,9 sm² bo'lganligi aniqlandi va mineral o'g'itlar bilan N120; P140; K90; kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlanganga nisbatan, barg yuzasi shonalash davrida 25,1 sm², gullash davrida 67,16 sm², o'suv davri oxirida 144,2 sm² ga ko'p bo'lganligi aniqlandi.

Bahorgi muddatda ekilgan kashnich mineral o'g'itlar bilan N50; P80; K40; kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda barg yuzasi shonalash davrida 149,1 sm², gullash davrida 864,06 sm², o'suv davri oxirida 1722,2 sm² ni tashkil qilgan bo'lsa, kashnich mineral o'g'itlar bilan N60; P90; K50; kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda barg yuzasi shonalash davrida 181,2 sm², gullash davrida 1028,6 sm², o'suv davri oxirida 1826,9 sm² bo'lganligi aniqlandi va mineral o'g'itlar bilan N50; P80; K40; kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlanganga nisbatan, barg yuzasi shonalash davrida 32,1 sm², gullash davrida 164,54 sm², o'suv davri oxirida 104,7 sm² ga ko'p bo'lganligi aniqlandi.

Shu tarzda tajribada 1-sentabr kuniga g'o'zaning o'sishi va rivojlanishi aniqlandi (1-jadval). Bahorgi muddatda ekilgan osh lavlagi mineral o'g'itlar bilan N150; P150; K75 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda bo'yi 45,0 sm, hosil bo'g'ini 10,3 dona, ko'saklar soni 9,6 dona, shundan ochilgani 6,6% tashkil qildi.

Bahorgi ekilgan osh lavlagi mineral o'g'itlar bilan N175; P175; K90 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda bo'yi 45,8 sm, hosil bo'g'ini 11,2 dona, ko'saklar soni 10,3 dona, shundan ochilgani 12,6% bo'ldi.

Bahorgi ekilgan rediska mineral o'g'itlar bilan N120; P140; K90 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda bo'yi 46,6 sm, hosil bo'g'ini 11,6 dona, ko'saklar soni 10,0 dona, shundan ochilgani 10% bo'lganligi aniqlandi.

Bahorgi ekilgan rediska mineral o'g'itlar bilan N140; P160; K100 kg/ga oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda bo'yi 48,2 sm, hosil bo'g'ini 12,7 dona, ko'saklar soni 10,9 dona, shundan ochilgani 17,1% ni tashkil qildi.

Jadval

Bahorgi sabzavot ekinlaridan bo'shagan maydonlarga ekilgan go'zaning o'sishi va rivojlanishi

№	Sabzavot ekinlari turlari	Takroriy ekin	G'o'zaning o'sishi va rivojlanishi			
			Bo'yi, sm	Hosil bo'g'inidona	Ko'sagi dona	Ochilgani %
1	Osh lavlagi N ₁₅₀ P ₁₅₀ K ₇₅ kg/ga	G'o'za	45,0	10,3	9,6	6,6
2	Osh lavlagi N ₁₇₅ P ₁₇₅ K ₉₀ kg/ga		45,8	11,2	10,3	12,6
3	Rediska N ₁₂₀ P ₁₄₀ K ₉₀ kg/ga		46,6	11,6	10,0	10,0
4	Rediska N ₁₄₀ P ₁₆₀ K ₁₀₀ kg/ga		48,2	12,7	10,9	17,1
5	Kashnich N ₅₀ P ₈₀ K ₄₀ kg/ga		47,4	13,1	10,3	12,3
6	Kashnich N ₆₀ P ₉₀ K ₅₀ kg/ga		48,2	13,7	11,4	21,1

Bahorgi ekilgan kashnich mineral o'g'itlar bilan N50; P80; K40 kg/ga me'yorlarda oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda bo'yi 47,4 sm, hosil bo'g'ini 13,1 dona, ko'saklar soni 10,3 dona, shundan ochilgani 12,3% bo'lganligi aniqlandi.

Bahorgi ekilgan kashnich mineral o'g'itlar bilan N60; P90; K50 kg/ga oziqlantirilib parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda bo'yi 48,2 sm, hosil bo'g'ini 13,7 dona, ko'saklar soni 11,4 dona, shundan ochilgani 21,1% bo'ldi.

O'tkazilgan tajribada bahorgi sabzavot ekinlaridan bo'shagan maydonlarga g'o'za ekishning paxta hosiliga ta'siri o'rganildi (1-rasm).

Bahorgi muddatda ekilgan osh lavlagi (N150; P150; K75 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda paxta hosili 20,9 s/ga ni tashkil qildi.

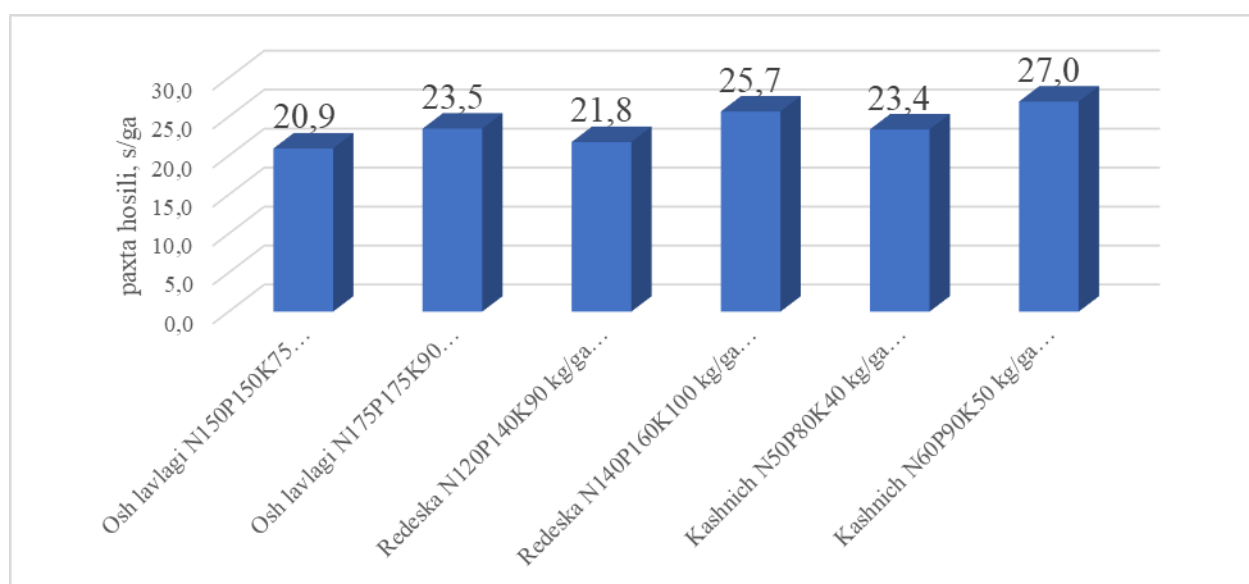
Bahorgi ekilgan osh lavlagi (N175; P175; K90 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda paxta hosili 23,5 s/ga bo'ldi.

Bahorgi ekilgan rediska (N120; P140; K90 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda paxta hosili 21,8 s/ga bo'lganligi aniqlandi.

Bahorgi ekilgan rediska (N140; P160; K100 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda paxta hosili 25,7 s/ga ni tashkil qildi.

Bahorgi ekilgan kashnich (N50; P80; K40 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda paxta hosili 23,4 s/ga bo'lganligi aniqlandi.

Bahorgi ekilgan kashnich (N60; P90; K50 kg/ga) parvarishlangan maydonga g'o'za ekilganda paxta hosili 27,0 s/ga bo'ldi.

1-rasm. Bahorgi sabzavot ekinlaridan bo'shagan maydonlarga g'o'za ekishning paxta hosiliga ta'siri.

XULOSA

Xulosa qilish mumkinki, bahorgi muddatda ekilgan osh lavlagi, rediska va kashnichni belgilab olingan tariba tizimi bo'yicha mineral o'g'itlar bilan kichik me'yorlarda oziqlantirib parvarishlangan maydonga takroriy g'o'za ekilganda, hosildorlik 20,9-23,4 s/gani, yuqori o'g'it me'yorlari qo'llanilib parvarishlangan osh lavlagi, rediska va kashnichdan bo'shagan maydonlarga takroriy g'o'za ekilib parvarishlanganda unib chiqishi, o'sishi, rivojlanishi, barg sathi va quruq massa to'plashi jadallashib

23,5-27,0 s/ga paxta hosili olindi. Tajribada nisbatan yuqoriroq mahsuldorlik bahorgi muddatda kashnich mineral o'g'itlar bilan N60; P90; K50; kg/ga me'yorlarda qo'llanilib parvarishlanganda bo'yi 48,2 sm, hosil bo'g'ini 13,7 dona, ko'saklar soni 11,4 dona, shundan ochilgani 21,1% hamda 27,0 s/ga paxta hosili yetishtirildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Dala tajribalarini o'tkazish uslublari. Toshkent. 2007. –141 b.
2. Доспехов Б. Методика полевого опыта. 5-ое изд доп и перераб. Москва. “Агропромиздат”. 1985. -245-256 стр.
3. Tadjiev K.M., Sattorov G'. Takroriy ekilgan g'o'zaga biostimulyatorlarni qo'llab yuqori va sifatli hosil yetishtirish // Qishloq xo'jaligida xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari. Andijon 2011. 92-94 betlar.
4. Tadjiev M., Tadjiev K.M. G'o'zaning o'sib rivojlanishi va ko'saklar ochilishi tezlashishiga, oraliq va siderat ekinlarning ta'siri // “Tuproq unumdorligini oshirish, g'o'za va g'o'za majmuidagi ekinlarni parvarishlashda manba tejovchi agrotekhnologiyalarni amaliyotga joriy etishning ahamiyati” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman ma'ruzalari to'plami (2012 yil 5-6 dekabr). Toshkent, 2012. 16-20 betlar.
5. Tadjiev M., Tadjiev K.M. Kuzgi bug'doydan keyin ekilgan takroriy, oraliq va siderat ekinlarining paxta tolasi va urug'lik chigit sifatiga ta'siri // “O'zbekiston paxtachiligini rivojlantirish istiqbollari” nomli respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari to'plami (2014 yil, 11-12 dekabr) (II-qism) Toshkent, 2014. 104-105 betlar.
6. Platonov, Alexander; Wegerich, Kai; Kazbekov, Jusipbek; Kabilov, Firdavs. 2014. Beyond the state order?: second crop production in the Ferghana Valley, Uzbekistan. International Journal of Water Governance, 2:83-104. doi: <https://doi.org/10.7564/14-IJWG58 pp. 83-104>.
7. Abdualimov Sh.X., Tadjiev K.M., Takroriy ekilgan g'o'zaga oksigumat stimulyatorini qo'llashning paxta hosiliga ta'siri // Agro kimyo himoya va o'simliklar karantini Maxsus son. 2022. -B.149-151.
8. Shlenker, V.; Roberts, MJ Nonchiziqli harorat ta'siri iqlim o'zgarishi sharoitida AQSh hosildorligiga jiddiy zarar yetkazilishini ko'rsatadi. Proc. Natl. akad. Sci. AQSh 2009, 106, 15594–15598. [Google Scholar] [CrossRef] [Yashil versiya].
9. Abdualimov Sh.X., Tadjiev K.M. Takroriy ekilgan g'o'zaga oksigumat stimulyatorini qo'llashning quruq massasiga ta'siri //Paxtachilik va donchilik ilmiy-amaliy jurnal №2-son (6) 2022. –B. 76-80.
10. Xudoyqulov A.M., Anorbaev A.R., Po'latov O.A Bug'doyning ildiz kemiruvchi zararkunandalari bioekologiyasi va ularga qarshi kurashning samarali muddatlari. Samarqand. 2017 y. International Conference on “Agriculture, Regional Innovation and International Cooperation” 244-246 b.
11. Abdualimov Sh.X., Tadjiev K.M. Takroriy ekinlardan ertaki va yuqori hosil yetishtirishda stimulyatorlarni qo'llashning ilmiy-amaliy asoslari Monografiya. Toshkent, 2024. 329-bet.
12. Boboeva N., Negmatova S. Influence of agrotechnical measures on boiler damage in growing medium grades of cotton // Science and innovation. - 2022. -T. 1. - №. A7. - C. 152-155.